



TAEKVANDONING KELIB CHIQISH TARIXI

Maxmanazarova S.Sh.

Chirchiq davlat pedagogika universiteti jismoniy madaniyat fakulteti

Tayanch soʻzlar: taekvando, xalqaro, yutuqlar, sportchilar, texnologiyalar, takomillashtirish, tayyorgarlik, yuqori natijalar unifikatsion.

Ключевые слова: таэквондо, международный, достижения, спортсмены, технологии, совершенствование, подготовка, высокие результаты, объединение.

Key words: taekwondo, international, achievements, athletes, technology, improvement, preparation, high results, unification.

Mustaqillik buyuk yutuqlarimiz hamda ezgu anʼanalarimizni tiklash va ularga hayot ato etishning yangi imkoniyatlarini ochdi. Erishilayotgan yuksak sport natijalarini yirik xalqaro musobaqalarda raqobatning kuchayishi mashgʻulot va musobaqa yuklamalarini muntazam oʻsib borishi, oʻzbek sporti geografiyasining tobora kengayishi hozirgi bosqichda yuqori malakali sportchilarni tayyorlash ilmiy – usuliy asosini takomillashtirish zaruratini belgilaydi. Yuqori natijalar sportni alohida shaxsiy va umuman millatga xos irsiy qobiliyati, jamiyatning darajasi hamda ijtimoiy tuzilishi mezonini boʻlib xizmat qilishi kerak. Tayyorgarlik texnologiyalarini har tomonlama takomillashtirish yoʻllari toʻgʻrisidagi ilmiy qarashlarning yangi tizimini yaratish va amalga oshirish hisobiga yuqori malakali sportchilarni tayyorlash nazariyasi hamda usuliyatini yangilash lozim. Hozirgi zamonda sport yutuqlariga erishishning sharti yuqori malakali taekvondochilarni tayyorlashni maqbullashtirishning yangi texnologiyalarini ishlab chiqish va ularni amalga oshirishdan iborat.

Taekvondo - sharq yakkakurashlaridan biri boʻlib, vatani Janubiy Koreya hisoblanadi. «Taekvondo» soʻzi koreys tilidan tarjima qilinganda tae- oyoq harakati, kvon - qoʻl harakati, do-yoʻl degan maʼnoni anglatadi. Taekvondo Koreyada vujudga kelgan va keng ommalashgan sport turlaridan biri hisoblanadi. Garchi bu tizimning jangovar turi ham mavjud bosada, butun dunyoda sport yoʻnalishidagi variantining nisbatan keng ommalashishi qayd qilinadi.

1950-yildan boshlab, Yaponiya mustamlakachilik hukmronligi tugatilganidan keyin, vujudga kelgan 9 ta «yangi» maktablar yagona ko'rinishdagi (unifikatsion) uslubni shakllantirish maqsadlarida birlashtirilgan. Bu maktablar quyidagilardan tashkil topgan: Yonmug-kvan, Kandog-kvan, Mudog-kvan, Odogkvan, Sanmug-kyan, Xanmug-kvan, Chidog-kvan, Chxan mugkvan, Chxondog-kvan («kvan» koreys tilida - «saroy» degan ma'noni anglatadi). Yangi uslubni kodlashtirish bo'yicha amalga oshirilgan ishlarga Odog-kvan maktabi rahbari, 32 yoshdagi general-leytenant Choy Xon Xi rahbarlik qiladi. Shu sababli uni, odatda, taekvondoning otasi deb hisoblashadi. Bu atama general Choy tomonidan 1955-yilda unifikatsion uslubdagi - «Koreya milliy taekvondo jang sa'nati» yaratilishi e'lon qilinishidan keyin amalda keng qo'llanila boshlangan. 1961-yilda Choy Xon Xi Koreya Taekvondo assotsiatsiyasiga rahbarlik qiladi. 1966-yilda Seulda Taekvondo Xalqaro federatsiyasi (ITF) tashkil qilinishi tasdiqlanadi. Biroq oradan 6 yil o'tganidan keyin Janubiy Koreyada general Pak Chjon Xi saylovlar natijalarini qalbakilashtirishi asosida uchinchi marta takroran prezident sifatida o'z faoliyatini boshlashiga norozilik bildirgan general Choy Xon Xi norozilik belgisi sifatida Kanadaga jo'natildi va bu yerda u o'zi tashkil qilgan xalqaro tashkilotning qarorgoh-manzilini tashkil qiladi.

Hozirgi vaqtda dunyoning 118 ta davlatida ITF filiallari tashkil qilingan bo'lib, jumladan MDH va Sharqiy Yevropa davlatlari miqyosida faoliyat olib borishi qayd qilinadi. Bu filiallar o'z tarkibiga 25 000 000 ga yaqin sportchilarni birlashtiradi va jumladan, Koreya Respublikasi hissasiga 1 500 000 000 ga yaqin sportchi to'g'ri keladi. ITF yo'nalishi nisbatan kamtarona ko'rsatkichlarga ega bo'lib, uning asosiy «platsdarmi» - Koreya Xalq Demokratik Respublikasi hisoblanadi. Dunyoning boshqa mamlakatlarida general Choy Xon Xi davomchilarining soni albatta, Kim Un Yon tarafdorlari soni bilan hech qanday solishtirib bolmaydigan darajada kam hisoblanadi. Bundan tashqari, bir necha yil oldin yana bitta xalqaro tashkilot tashkil qilingan bo'lib, Global taekvondo federatsiyasi deb nomlanadi, bu tashkilot haqida hozirda ma'lumotlar juda kam va bu xususda turli xil qarama-qarshi fikrlar qayd qilinishi kuzatiladi.

Taekvondo tanani chiniqtirib, jangovarlikni oshiradi. Ko'p vaqt davomida taekvondo bilan shug'ullanish kishining sabot va irodasini mustahkamlab, tanani idora qilish imkonini beradi. Shuning uchun chinakam taekvondo ustasi nafaqat jismoniy barkamollikka erishadi, ayni chog'da psixik yuksaklikka ko'tarilib, o'zgalarga yaxshilik qilish, mehrko'rsatish, kuchsizlarni himoya qilishni o'zining hayotiy amaliga aylantiradi. Boshqacha aytganda, taekvondo insonning ichki quwatini uyg'otadi. Bu esa har qanday raqibga qarshi samarali qurol bo'lib xizmat qiladi. Taekvondo falsafasi, asosan, himoyalani shundan to



hujumgacha boʻlgan mashqlarni oʻziga jamlaydi. Taekwondo ITF Olimpiada 15 sport oʻyinlari tarkibiga kiritilgan. Oʻziga xos bu sport uslubi koreyalik eng yaxshi taekwondo ustalari jamoasi tomonidan jang san'ati an'analari asosida shakllantirilgan.

Adabiyotlar:

1. Abdurasulova G.B., Nuritdinova Sh.N., Tajibayev S.S., "Taekwondo nazariyasi na uslubiyati" Toshkent "Turon-Iqbol" 2015 y. 563 b.
2. Abdurasulova G.B., Baek Mun Jong., Nuritdinova Sh.N., Axmatov M.S., "Taekwondo nazariyasi va uslubiyati" Toshkent "Ilmiy texnika axboroti- press" 2018 y. 360 b
3. Sh.R. Toshmatov, G.B. Abdurasulova, Baek Mun Jong, Sh.N. Nuritdinova, Rahmatov B.Sh. "Sport pedagogik mahoratini oshirish" (taekwondo) Toshkent "Oʻzkitobsavdonashriyoti", 2020 y. 420

РЕЗЮМЕ

Ushbu maqola taekvondoning kelib chiqish tarixi haqida umumiy ma'lumot. Taekwondo texnikasi va taktikasi turish holati va steplardan foydalanishda ishlash texnikasi, taekwondo strategiyasi va taktikasi haqida umumiy ma'lumot berilgan.

РЕЗЮМЕ

В этой статье представлен обзор истории таэквондо. Техника и тактика таэквондо. Обзор техник стойки и шага, стратегия и тактика таэквондо.

SUMMARY

This article provides an overview of the history of Taekwondo. Taekwondo technique and tactics. Review of stance and step techniques, strategy and tactics of taekwondo.